

Unutrašnje blokade u procesu donošenja odluka

Mi često nismo dovoljno efikasni ili efektivni u različitim fazama procesa donošenja odluka. Nekada je to nas samom početku ovog procesa, kada odlažemo samo donošenje odluka ili uopšte ne ulazimo u takav proces. Sa druge strane, postoje oni koji donesu odluku, ali ništa u vezi sa njom ne urade. Stoga je i nedonošenje odluke ili odlaganje iste, jedna vrsta odluke.

Mi odlažemo određenu odluku ili se bavimo donošenjem neke druge bez rezultata zbog naših stavova, emocija ili vrednosti. Takvih štetnih uverenja ima mnogo, ali ih možemo grupisati u nekoliko najčešćih:

a) Blokade koje se odnose na perfekcionizam i strah od greške

Postoje uverenja u vezi sa strahom da *neću naći najbolje moguće rešenje*, ili da *ću se kasnije kajati ako donesem pogrešnu odluku*. Često pitanje koje sami sebi postavljajmo je: *šta će drugi reći ako napravim neki propust*. Na taj način nastaje ideja da to ne sme da se desi i da sve što uradimo mora da bude savršeno. Tako na kraju dovodimo sebe u situaciju da ne uradimo ništa, što je svakako loša opcija.

b) Štetna uverenja koja se odnose na potrebu za kontrolom i detaljima

Ova grupa reagovanja se odnosi na prisustvo stava da *ja moram sve da ispratim*, ili da *moram ja da donesem odluku* (iako oko mene u organizaciji ili timu postoje osobe koje bi trebalo to da urade - samostalno). Ovim se narušava tim i oduzima se mogućnost ostalim članovima da oni donesu odluku. Kako u takvoj postavci stvari ne možemo da postignemo da se bavimo svim odlukama u organizaciji, najčešće i odlažemo donošenje istih. Slična situacija se javlja i ako mislimo da nam je potrebno još informacija da bismo doneli odluku da bismo imali potpunu kontrolu nad situacijom, a kako nemamo vremena za sagledavanje svih mogućih detalja, onda opet odlažemo donošenje odluke.

c) Nepreuzimanje odgovornosti

Ovu blokadu karakterišu stavovi kao što su:

*Ne bih ja da preuzmem odgovornost za to. Neka drugi kažu šta treba da se uradi.
Nemam snage sada da se naprežem oko toga. Mnogo mi je naporno. Drugi put (sutra) ću se pozabaviti time.
Kad bi mogao taj problem (pitanje) samo da nestane.
Vreme će to samo da reši.*

d) Otpor prema promeni koju odluka donosi

Kada je prisutna ova vrsta blokade, odluka se odlaže zato što se pitamo: *šta nedostaje onome što smo do sada radili – kad sam mogao/la do sada, mogu i nadalje*. To je nekada u vezi sa strahom od neizvesnosti koju promena donosi, jer *sa trenutnim stanjem bar znamo na čemu sam*.

e) Nesigurnost i sumnja u svoje kapacitete

Iza ovakvog reagovanja stoje tvrdnje da: *nisam siguran/a da mogu da odlučim o nečemu*, ili da *za određenu odluku nemam potrebno iskustvo*. Takođe, pitanje je da li ćemo, iako donesemo odluku, moći da je sprovedemo, pa je onda zaključak da je bolje da se ne upuštamo u to.

f) Strah od tuđe osude ili odbacivanja

Pod uticajem ovih uverenja mi *ne želimo da budemo izuzetak*, pa iako bismo možda doneli drugačiju odluku, odustajemo od toga, jer vidimo da su ostali za ustaljeni stav. Imamo osećaj da bi nas u suprotnom sigurno napali, ne bi želeli da i dalje budemo deo tima, da bi nas osudili i možda bismo na kraju stvarno bili odbačeni.

Takođe, ukoliko primetimo da neko treba da donese odluku, a mi mislimo da bi to mogao da uradi na drugi način, mislimo *bolje da mu ne kažem da greši i da treba da donese drugačiju odluku, jer verovatno neće shvatiti šta mu pričam ili će odbaciti moju ideju*. To takođe blokira našu efikasnost i proaktivnost.

Šta onda?!

Ono što bi trebalo da uradimo u situacijama kada donosimo odluku, jeste kao prvo: da što svesnije sagledamo svoje misli i da ih zapišemo ukoliko je to potrebno. Drugo: da sagledamo kako se mi osećamo i ponašamo kada tako razmišljamo i gde će nas dovesti takav način razmišljanja. Sledeći, treći, korak jeste da zapitamo sebe: *A kako hoću da reagujem u ovoj situaciji?* Tj. da definišemo cilj! Na kraju, četvrti korak je: promisliti, ako konačno želimo da donesemo odluku, šta treba da kažemo sebi da bismo (uspešno) završili sa tim procesom? Na primer: u ovoj situaciji ni jedna odluka nije idealna ali ću ja doneti onu koja je u ovom trenutku najbolja ili najmanje loša, ili, ako se kasnije i ispostavi da postoji i bolje rešenje ponovo ću sve preispitati i doneti novu odluku. Itd.

Ovo nas dovodi do zaključka da su u procesu donošenja odluka naša uverenja ona koja utiču na to kako se mi ponašamo i kako se osećamo u datim okolnostima. Samim tim, menjajući svoj stav, mi utičemo i na svoju celokupnu reakciju i činimo sebe funkcionalnijim.

Marija Pavić

Direktor i konsultant

H.ART development center

marija.pavic@hart.rs

www.hart.rs